

Riigikogu majanduskomisjoni istungi protokoll nr 203

Tallinn, Toompea ja videosild

Esmaspäev, 20. juuli 2026

Algus 10.00, lõpp 11.40

Juhataja: Marek Reinaas (esimees)

Protokollija: Kiia Väli (konsultant)

Võtsid osa:

Komisjoni liikmed: Jaak Aab, Aleksei Jevgrafov, Mario Kadastik, Rene Kokk, Õnne Pillak, Reili Rand, Urve Tiidus, Kristina Šmigun-Vähi

Komisjoni ametnikud: Eve-Ly Kübard (nõunik-sekretariaadijuhataja), Mari Tänav (nõunik)

Puudusid: Mart Maastik ja Tõnis Mölder

Kutsutud: energeetika- ja keskkonnaminister Andres Sutt, Kliimaministeeriumi ehitusmaavarade valdkonna juht Harry Kuivkaev ja maavarade osakonna nõunik Margus Raha (2. päevakorrapunkt); Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi riigi planeeringute valdkonnajuht Kadi-Kaisa Tarkiainen ja Elering AS välisühenduste arendusjuht Priit Heinla (3. päevakorrapunkt); Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi riigi planeeringute valdkonnajuht Kadi-Kaisa Tarkiainen (4. päevakorrapunkt); Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi ettevõtluskeskkonna ja tööstuse osakonna turismi õigusnõunik Kati Kikas (5. päevakorrapunkt)

Päevakord:

1. Päevakorra kinnitamine
2. Arvamuse andmine Euroopa Liidu asjade komisjonile: Avalik konsultatsioon: ELi kriitiliste toorainete keskus
3. Eesti–Läti neljanda elektriühenduse riigi eriplaneeringu ja selle keskkonnamõju strateegilise hindamise aruande eelnõu tutvustus
4. Üleriigilise planeeringu „Eesti 2050“ ja selle keskkonnamõju strateegilise hindamise aruande eelnõu tutvustus
5. Turismiseaduse muutmise seaduse eelnõu väljatöötamiskavatsuse tutvustus
6. Info ja muud küsimused

1. Päevakorra kinnitamine

Komisjoni istung esmaspäeval, 20.07.2026

1. Päevakorra kinnitamine
2. Arvamuse andmine Euroopa Liidu asjade komisjonile: Avalik konsultatsioon: ELi kriitiliste toorainete keskus
3. Eesti–Läti neljanda elektriühenduse riigi eriplaneeringu ja selle keskkonnamõju strateegilise hindamise aruande eelnõu tutvustus

4. Üleriigilise planeeringu „Eesti 2050“ ja selle keskkonnamõju strateegilise hindamise aruande eelnõu tutvustus
5. Turismiseaduse muutmise seaduse eelnõu väljatöötamiskavatsuse tutvustus
6. Info ja muud küsimused

Otsustati:

1.1. Kinnitada päevakord (konsensus: Aleksei Jevgrafov, Mario Kadastik, Rene Kokk, Örne Pillak, Reili Rand, Marek Reinaas, Urve Tiidus, Kristina Šmigun-Vähi).

2. Arvamuse andmine Euroopa Liidu asjade komisjonile: Avalik konsultatsioon: ELi kriitiliste toorainete keskus

Andres Sutt selgitas, et Euroopa Komisjon (EK) kogub kuni 29. juulini tagasisidet Euroopa kriitiliste toormete keskuse õigusliku ettepaneku jaoks, mis plaanitakse esitada selle aasta kolmanda kvartali alguses. Avaliku konsultatsiooni raames pakutakse välja keskuse neli põhifunktsiooni: tööstusandmete kogumine ja süsteemne väärtusahelate seire, strateegiliste varude loomine, ühisostud ja nõudluse koondamine ning rahastuse koordineerimine. Arutatava punkti vallas toetub Eesti oma varasematele seisukohtadele RESourceEU tegevuskava kohta, kus Eesti väljendas ka huvi rajada antud keskus või haruldaste muldmetallide varude ladustamine Eestisse. A. Sutt selgitas [Eesti seisukohti](#).

Urve Tiidus palus täpsustada Eesti seisukohtades toodut, et tööstusandmete jagamisega peab ettevõtetele kaasnema praktiline kasu.

Andres Sutt sõnas, et on oluline, et ei kogutaks andmeid, millel puudub praktiline äriiline kasutamisevõimalus. See puudutab nii erinevate tarneahelate ja tootmisvõimekuste kaardistamist kui ka nõudluse koordineerimist Euroopa Liidu (EL) tasandil. Andmete kogumine on oluline osa EL-i tööstuspoliitikast, mis peab tugevdama Euroopa ettevõtete rahvusvahelist konkurentsivõimet.

Marek Reinaas küsis, kas Eesti eraettevõtetel on võimekus kriitiliste toormete keskuse haldamise või haruldaste muldmetallide varude ladustamise vallas.

Andres Sutt vastas, et küsimus ei ole ainult muldmetallide ladustamises, vaid ka piisavas tarnekindluses. Näiteks NPM Silmet OÜ (NPM Silmet) ja magnetitahase (Neo Performance Materials) kaudu on EL-is loodud unikaalne väärtusahel. Samuti ollakse raskete muldmetallide töötlemises sisuliselt ainukesed maailmas väljaspool Hiinat.

Margus Raha lisas, et haruldaste muldmetallide tähtsus on väga suur, aga nende kogused on väikesed. Maailmas toodetakse hetkel natuke üle 200 000 tonni haruldasi muldmetalle. Hinnatakse, et lähiaastatel mitmekordistub see kogus. Samas kui haruldasi muldmetalle varundada nt NPM Silmetis, siis ladustatavate varude kogus ei oleks hetkel suur. Praegu ollakse ladustamise täpset korraldust Euroopa tasandil välja töötamas.

Marek Reinaas küsis, kas varude ladustamise nii-öelda teenuse tellib ja rahastab EL.

Andres Sutt vastas, et lõplik korraldus on alles kokku leppimisel. Keskus on hetkel algfaasis ja tegutseb EK all väikese üksusena, kuhu soovitakse kaasata valdkondlikke eksperte. Eesti on huvitatud sinna oma eksperte saatma tagamaks, et Eesti oleks asjakohastes protsessides kaasatud.

Otsustati:

2.1. Toetada Vabariigi Valitsuse esitatud seisukohti (konsensus: Jaak Aab, Aleksei Jevgrafov, Mario Kadastik, Rene Kokk, Örne Pillak, Reili Rand, Marek Reinaas, Urve Tiidus, Kristina Šmigun-Vähi).

3. Eesti–Läti neljanda elektriühenduse riigi eriplaneeringu ja selle keskkonnamõju strateegilise hindamise aruande eelnõu tutvustus

Kadi-Kaisa Tarkiainen ja **Priit Heinla** tutvustasid Eesti–Läti neljanda elektriühenduse riigi eriplaneeringu ja selle keskkonnamõju strateegilise hindamise aruande eelnõu (lisa 1). Selgitati riigi eriplaneeringu koostamise protsessi ja ajakava. Praegu toimub kooskõlastamise ja arvamuste andmise etapp ning dokumentide avalik väljapanek. Protsessi käigus on teavitatud üle 10 000 maaomaniku, kes saavad protsessist mingil viisil mõjutatud. Nendest puudutatud on 623 ja ei ole puudutatud, aga on menetluses aktiivselt osalenud või on mingil hetkel olnud oht, et nad võivad saada puudutatud, 10 998 maaomanikku. Lisaks tutvustati eriplaneeringu trassikoridori asukoha eelistuse kujunemist ning planeeringu koostamise ja mõjude hindamise käigus trassikoridoris tehtud muudatusi. P. Heinla lisas, et Eesti–Läti neljas elektriühendus ei lõpe Kotlandi alajaamaga, vaid liigub sealt edasi Lätti. Seoses mereosaga on Elering AS (Elering) algatanud hoonestuslubade menetluse. Ühenduse keskkonnamõjude hindamise (KMH) programm on kinnitatud. KMH planeeritakse teha koostöös Lätiga. Lätis ei lõpe kavandatav elektriühendus Ventspilsis, vaid liiguks Leedu riigipiiri lähedale. Seega vaadates Baltimaade suurt pilti, siis Eesti ja Läti vahele kavandatakse ühte liini ning Läti ja Leedu vahele ühte liini juurde kahe eri projekti kaudu.

Mario Kadastik märkis, et mõistlik oleks luua visand ühenduse edasisest kulgemisest läbi mere Läti suunas, sh selle liitumiskohast ja Läti-poolsetest taristulahendustest.

Priit Heinla sõnas, et selle visandi saab lisada. Ühenduse randumiskoht on planeeritud Ventspilsis lähedale.

Urve Tiidus küsis, mis ajaks peaksid uued ühendused valmima.

Priit Heinla vastas, et praegu hindab Elering kahte võimalikku välisühenduse projekti: EstLink 3 ehk täiendavat ühendust Soomega ning Eesti–Läti neljandat elektriühendust. Mõlema projekti puhul on avalikult välja toodud, et investeerimisotsust oleks vaja teha ajavahemikus 2031–2033 ning projektide valmimine toimuks eelduslikult 2038. aastal. Välja ei ole kujunenud eelistust, kumb projektidest oleks mõistlikum realiseerida esmajärjekorras. Eelistuse kujundamine eeldab põhjalikku majandusanalüüsi ning täiendava sisendi kujunemist energiasüsteemi arengute põhjal. Eleringi hinnangul ei alga Eesti–Läti neljanda ühenduse rajamisel liinitrassikoridoriga seotud ehitustegevus enne 2030. aastat. Selle põhjuseks on ka tegevused, mis tuleb ellu viia pärast planeeringu kehtestamist. Näiteks tuleb ligikaudu 600 maaomanikuga ehk iga asjaomase katastriüksuse omanikuga sõlmida kasutusõigusleping. Selle eelduseks on omakorda projekteerimistööde läbiviimine. Kokkuvõttes tähendab see mitmeaastast ettevalmistusprotsessi enne, kui tekib võimalus ehitusloa taotlemiseks ja ehitustöödega alustamiseks.

Mario Kadastik märkis, et seoses Eestisse rajatava võimaliku tuumajaamaga on oluline, et Eesti–Läti elektriühendus oleks selleks ajaks piisava võimestatusega, võimaldamaks ettevõtetele võimaliku osaluse korral tagada elektri edastamine Läti suunas. Elering on seni käsitlenud Eesti–Läti neljandat ühendust ja EstLink 3 projekte omavahel seotud

arendusvõimalustena, mille puhul Eesti täidaks ka transiitriigi rolli, aga nende projektide planeerimisel võiks arvesse võtta ka laiemat regionaalset konteksti. Üheks teguriks on tuuleparkide areng. Aruteludes on tekkinud küsimus, kas juhul, kui meretuuleparkide rajamine ei realiseeru, jääb praegu kavandatud koridor endiselt kõige atraktiivsemaks lahenduseks. Teine aspekt puudutab seda, et Eesti–Läti neljas elektriühendus on planeeritud valmima 2038. aastaks, aga võiks kaaluda võimalust selle varasemaks valmimiseks, arvestades võimaliku tuumajaama valmimist. M. Kadastik küsis, kas ühenduse maismaakoridori alternatiiv on lõplikult kõrvale jäetud või kaalutakse võimalust rajada ühendus Rail Balticu trassikoridori kaudu, kus vajalikud ehitustööd niikuinii aset leiavad.

Priit Heinla sõnas, et eelnevalt välja toodud asjaolud võivad mõjutada projekti elluviimise ajagraafikut. Tõenäoliselt võivad riiklikud või teiste turuosaliste investeerimisotsused mõjutada Eesti–Läti neljanda ühenduse ja EstLink 3 prioriteetsust. Samaaegselt ei ole võimalik ehitada nii palju liine, vaid neid tuleb kavandada kindlas järjekorras. On võimalik, et teatud töödega alustatakse varem, kuid Elering ei näe hetkel, et kummagi ühenduse põhiehitustööd algaksid käesoleval kümnendil. P. Heinla lisas, et taoliste projektidele äriplaani koostades ei keskenduta konkreetsetele tootmisüksustele, vaid analüüsi aluseks on laiem ühiskondade vaheline energiavahetamise kasu. P. Heinla märkis, et Rail Balticu koridori lähedal kulgeb juba praegu Harku–Lihula–Sindi–Riia liin. Kui samasse koridori rajada täiendav liin, ei suureneks Eesti ja Läti vaheline ülekandevõimekus olulisel määral. Piirang tuleneb füüsikalistest põhjustest. Selles osas on läbi viidud tehniline uuring, millest nähtub, kui palju tehnilist ülekandevõimekust tekib Eesti ja Läti vahele. Hetkel teadaolevalt on valitud trassikoridor kõige optimaalsem lahendus, arvestades nii Läti elektrivõrgu eripära kui ka Eesti suursaarte energiavarustuse võimendamist.

Jaak Aab küsis, missuguseid tegevusi saab teha enne vastavate investeerimisotsuste tegemist.

Priit Heinla vastas, et peale planeeringute kehtestamist alustatakse maalepingute ettevalmistamise ja sõlmimisega. Selleks tuleb koostada piisava detailsusastmega trassilahendused, et oleks teada trasside paiknemisest tulenevad kitsendused. Seejärel alustatakse kasutusõiguslepingute sõlmimise protsessiga. Eleringi hinnangul võtab see etapp aega vähemalt kolm aastat. Need tegevused on kavandatud ellu viia enne investeerimisotsuse tegemist, kuna pärast investeerimisotsuse vastuvõtmist ei oleks sellise mahuga ettevalmistustööde läbiviimiseks enam piisavalt aega.

4. Üleriigilise planeeringu „Eesti 2050“ ja selle keskkonnamõju strateegilise hindamise aruande eelnõu tutvustus

Kadi-Kaisa Tarkiainen tutvustas üleriigilise planeeringu „Eesti 2050“ ja selle keskkonnamõju strateegilise hindamise aruande eelnõu (lisa 2). Selgitati üleriigilise planeeringu „Eesti 2050“ koostamise protsessi ja ajakava. Praegu ollakse kooskõlastamise ja arvamuste andmise etapis. Tutvustati üleriigilise planeeringu avaliku väljapaneku etappi ja sealt laekunud ettepanekute sisu. Tagasisidena laekus 724 vastusseisukohta, millest 310 ettepanekut tõid kaasa planeeringulahenduse täienduse ja 73 ettepaneku lahendamist toetab elluviimiskava. Tagasiside põhjal tehtud täiendused jagunesid kuute plokki: ruumipoliitika põhialused, julgeolek, asustusmudel, elukeskkond, liikuvus ja elluviimine. Tagasiside ei toonud kaasa üksnes tehnilisi parandusi, vaid muutis planeeringu loetavamaks ja rakendatavamaks. K.-K. Tarkiainen tutvustas täienduste kuue ploki sisu. Avalikul väljapanekul laekunud tagasiside põhjal tehtud muudatuste valguses jäi planeeringu

põhisuund samaks. Pea- ja valglinnastumise pidurdamine ning tugevate keskuste Eesti on jätkuvalt planeeringu keskseks loogikaks. Tagasiside põhjal muudeti sõnastusi täpsemateks ning planeeringu rakendatavus paranes (lisandusid selgemad mõisted, otsustusloogikad, järgmise tasandi planeeringute roll ja elluviimise seosed).

Jaak Aab küsis, kui tugev alus on üleriigilisel planeeringul tulevaste poliit- ja rahastamisotsuste tegemisel, ehk kuivõrd peavad tulevased otsused arvestama üleriigilise planeeringuga.

Kadi-Kaisa Tarkiainen vastas, et loodetavasti on tulevikus üleriigilisel planeeringul tugevam alus tulevaste otsuste langetamisel. Majanduskomisjoni menetluses on planeerimisseaduse muudatuste pakett, millega nähakse ette, et üleriigiline planeering on riigi arengukavade ja programmide koostamisel aluseks võetav dokument.

Marek Reinaas palus selgitada rahvusmaastiku mõistet.

Kadi-Kaisa Tarkiainen sõnas, et tegemist on maastiku või piirkonnaga, millel on inimeste jaoks eelkõige sümboolne, kultuuriline või ajalooline väärtus. See on rahva seas väärtustatud maastik, mille säilimist peetakse oluliseks. Tegemist ei pruugi olla üksnes looduskaitsele väärtusliku alaga, vaid ka näiteks visuaalselt silmapaistva või ajalooliselt olulise piirkonnaga, mille olemasolevat iseloomu peetakse vajalikuks säilitada. Mõiste laiemast definitsioonist tuleneb ka põhjus, miks on üleriigilise planeeringu kontekstis keeruline üheselt määratleda, mida väärtuslik maastik kõigi jaoks täpselt tähendab.

5. Turismiseaduse muutmise seaduse eelnõu väljatöötamiskavatsuse tutvustus

Marek Reinaas sõnas, et tänasel istungil saadakse ülevaade turismiseaduse muutmise seaduse eelnõu väljatöötamiskavatsusest (VTK). Võimalikke ettepanekuid ja soovitusi VTK kohta saavad komisjoni liikmed teha nii käimasoleval istungil kui ka pärast komisjoni istungit ühe nädala jooksul, edastades need komisjoni sekretariaadile.

Kati Kikas tutvustas turismiseaduse muutmise seaduse eelnõu VTK-d (lisa 3). VTK eesmärk on korrastada lühiajalise üüri turgu. Tegemist on kiiresti areneva valdkonnaga, kus on mitmeid võimalusi, aga ka kitsaskohti. Eelmisel aastal tellis MKM uuringu kaardistamiseks valdkonda. Uuringus esitati mitu soovituslikku sekkumissettepanekut. Muudatustega soovitakse tagada Eesti majutusturul aus konkurents ja õigusselgus kohalduvatest nõuetest, mis puudutavad kolme valdkonda. Esiteks luua seaduses selgus, kas lühiajaline üür on majutusteenus või tavaline üürimine ja mis reeglid sellele kehtivad. Teiseks lihtsustada ettevõtluskeskkonda kõigile teenusepakkujatele. Kolmandaks parandada ülevaadet turust, et otsuseid ja järelevalvet saaks teha tõenduspõhiselt. Muudatustega ei soovita luua uut bürokraatiat, piiranguid ega halduskoormust. MKM on huvitatud turismivaldkonna elavdamisest, sh väliturismi edendamisest. Selgitati lühiajalise üürimisega tekkivaid positiivseid ja negatiivseid mõjusid ning Eesti lühiajalise üüri turu iseloomu. Lisaks tutvustati VTK-s esitatud muudatusettepanekuid ja nendega kaasnevat mõju: majutusteenuse üldmõiste täiendamine, mis hõlmaks ka lühiajalist üürimist; majutusteenuseks mitte loetavate tegevuste loetelu ajakohastamine; laiemalt majutusele kehtivate nõuete lihtsustamine ning turust paremate andmete kättesaadavaks tegemine seireks.

Eve-Ly Kübard sõnas, et ettekandes toodi välja, et Maksu- ja Tolliameti andmete põhjal on Eestis eraisikust teenuseosutajaid u 2000. E.-L. Kübard küsis, kas tegelikkuses võib see arv

olla suurem.

Kati Kikas vastas, et see võimalus on alati olemas, kuna osa pakkumisi võib liikuda ka mitteametlike kanalite kaudu, näiteks suuliselt või suletud veebigruppides. Seetõttu võib tegelik turumaht olla mõnevõrra suurem kui see, mida olemasolevate andmete põhjal on võimalik tõendada. Samas ei ole majutusteenuse pakkumine püsivalt ja ulatuslikus mahus varjatult realistlik, sest platvormidel avaldatud kuulutused on üldjuhul avalikud. Võib esineda olukordi, kus majutuskohi jõuab klientideni esialgu platvormi kaudu, kuid korduvklientidega jätkatakse koostööd juba väljaspool seda keskkonda. Ministeerium on teadlik, et sellised praktikad eksisteerivad, mistõttu ei saa olemasolevaid andmeid käsitleda absoluutse tõena. Küll aga on tegemist andmetega, mida on praegu võimalik usaldusväärselt kinnitada.

6. Info ja muud küsimused

Marek Reinaas tutvustas komisjoni eesiseisvaid kohtumisi ja visiite.

(allkirjastatud digitaalselt)
Marek Reinaas
juhataja

(allkirjastatud digitaalselt)
Kiia Väli
protokollija